

Kaitseministri käskkirja „Toetuse andmise tingimused kaitsevaelinnaku rajamiseks“ seletuskiri

1. Sissejuhatus

Käskkirja kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 ja 4 alusel ja on kooskõlas sama seaduse § 4 lõike 3 alusel kinnitatud meetmete nimekirjaga.

Käskkirjaga reguleeritakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027“ (edaspidi rakenduskava) prioriteedi nr 12, poliitikaeesmärgi nr 3 „Ühendatum Eesti“ erieesmärgi (c)(iii) „Kerkse kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kahesuguse kasutuse, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus ning tsiviilvalmisoleku suurendamiseks“ raames sekkumise nr 21.3.3.21 „Sõjaväelise liikuvuse edendamist ning toimimist toetavad investeeringud (sh liitlaste vastuvõtu- ja kaitsevæetaristu investeeringud)“ (Narva kaitsevæelinnak) tegevustele toetuse andmise tingimusi ja korda.

Käskkirja eelnõu ja seletuskirja koostasid Kaitseministeeriumi kaitse-eelarve osakonna välisvahendite nõunik Andres Võrang (e-post andres.vorang@kaitseministeerium.ee) ja kaitse-eelarve osakonna välisvahendite valdkonna juht Keit Kaadu (e-post keit.kaadu@kaitseministeerium.ee). Käskkirja eelnõu juriidilise ekspertiisi teostas Kaitseministeeriumi õigusosakond (e-post oigusloome@kaitseministeerium.ee).

2. Käskkirja eesmärk, vastavus teistele meetmetele ja projekti põhjendus

Käskkirja eesmärk on kehtestada toetuse andmise tingimused ja kord, määrata Narva kaitsevæelinnaku rajamisega seotud toetatavate tegevuste elluviija ning kirjeldada toetatavaid tegevusi, nende eesmärgi, sihtrühma, ajakava, eelarvet, sihttasemeid ja mõju horisontaalsetele teemadele. Samuti sätestab käskkirja tegevuste abikõlblikkuse perioodi, kuludest sõltumatu rahastamise rakendamise loogika, toetuse maksmise põhimõtted, finantskorrektsioonide tegemise ja aruandluse korra ning elluviija kohustused ja muud Narva kaitsevæelinnaku rajamiseks vajalikud tingimused.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 7 lõikele 1 on käskkirjaga kinnitatud projekti kooskõla hinnatud seirekomisjoni kinnitatud üldiste valikukriteeriumide alusel. Käskkirja eelnõu koostamisel on hinnatud projekti vastavust nimetatud kriteeriumidele ning põhjendatud selle vastavust järgmistes aspektides.

2.1. Projekti vastavus valdkondlike arengukavadele ning mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele

Käskkirjaga reguleeritav projekt on kooskõlas järgmiste strateegiliste arengudokumentidega:

- „Eesti 2035“ strateegia – projekt toetab strateegilist sihti „Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ning tagame julgeoleku ja turvalisuse“, panustades Euroopa Liidu ja NATO kollektiivkaitse tugevdamisse ning liitlassuhete arendamisse. Narva kaitsevæelinnaku rajamine suurendab Eesti ja liitlaste kaitsevõimet, parandab liitlaste vastuvõtu- ja koosteguvusvõimekust ning tugevdab julgeolekut Euroopa Liidu välispiiril.

- Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava 2026–2029 (KMAK) – projekt toetab arengukava eesmärgi arendada välja kaasaegne ja vastupidav kaitsetaristu ning tagada Kaitseväe ja liitlaste üksuste paiknemise ja roteerimise võimalused Eesti idapiiri piirkonnas. Arengukavas on ette nähtud Narva kaitsevaelinnaku rajamine, et võimaldada üksuste paiknemist või roteerimist Narva piirkonnas ning luua eeldused Kaitseväe ja liitlasüksuste kohalolu kiireks suurendamiseks.
- Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm (Kaitseministeeriumi programm TERE raamistikus) – projekt toetab programmi eesmärgi arendada välja toimiv ja vastupidav kaitsetaristu ning tagada liitlasvägede vastuvõtu- ja koostegevusvõimekus.

Projekt toetab ühtlasi Eesti rahvusvahelise positsiooni tugevdamist, aidates kaasa NATO ja Euroopa Liidu kollektiivkaitse toimimisele idatiival ning suurendades Eesti rolli liitlaste vastuvõtu ja sõjalise koostöö tagamisel.

Lisaks panustab projekt Euroopa Liidu ja NATO ühiste eesmärkide saavutamisse, eelkõige:

- sõjaväelise liikuvuse parandamisse Euroopas;
- liitlasvägede vastuvõtu- ja majutusvõimekuse suurendamisse;
- idatiiva kaitsetaristu vastupidavuse ja valmisoleku tugevdamisse.

Käskkirjaga reguleeritav sekkumine on kooskõlas Eesti ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 poliitikaeesmärgiga PO3 „Ühendatum Eesti“, mille raames toetatakse investeeringuid, mis parandavad transpordi- ja taristuühendusi ning tugevdavad riigi ja ühiskonna vastupidavust.

Projekt panustab otseselt sekkumisse „Sõjaväelise liikuvuse edendamist ning toimimist toetavad investeeringud (sh liitlaste vastuvõtu- ja kaitsevätaristu investeeringud)“, mille eesmärk on arendada taristut, mis toetab nii sõjalist liikuvust kui ka kriisivalmidust.

Kaitsevaelinnaku rajamine:

- parandab liitlasvägede vastuvõtu- ja majutusvõimekust Eesti idapiiri vahetus läheduses;
- võimaldab vajaduse korral kiiresti suurendada Kaitseväe ja liitlasüksuste kohalolu piirkonnas;
- toetab sõjaväelise liikuvuse toimimist ja logistiliste ühenduste kasutamist;
- tugevdab kriisi- ja sõjaolukordadeks vajalikku kaitsetaristu vastupidavust.

Projekti elluviimise tulemusel täidetakse rakenduskava väljundnäitaja RCO129 „Sõjaväelise liikuvuse nõuetele kohandatud taristu (ReArmEU)“, milleks on ühe tervikliku kaitsetaristu objekti rajamine. Projekti elluviimine suurendab seeläbi Eesti ning NATO idatiiva kaitsevõimet ja reageerimisvalmidust.

2.2. Projekti põhjendatus

Narva asub Eesti idapiiril ning vahetult Euroopa Liidu välispiiri läheduses, mistõttu on piirkonnal oluline julgeolekupoliitiline ja strateegiline tähendus. Muutunud julgeolekuolukord Euroopas ning NATO idatiiva tugevdamise vajadus eeldavad, et Eesti suudab tagada liitlaste kiire vastuvõtu, üksuste paindliku paiknemise ning vajaliku kaitsetaristu olemasolu idapiiri piirkonnas.

Mõjuva heidutuse ning reageerimisvõime tagamiseks on vajalik üksuste püsiv või roteeruv kohalolu, nende kiire vastuvõtuvõime ja väljaõppeks vajaliku taristu olemasolu. Narva kaitsevaelinnaku rajamine võimaldab tagada Kaitseväe ja liitlaste üksuste püsiva või roteeruva

kohalolu Narva piirkonnas ning loob eeldused üksuste kiireks vastuvõtuks ja paiknemiseks kriisi- või sõjaolukorras. Linnakusse rajatav taristu (sh majutus-, juhtimis-, hooldus- ja väljaõppevõimalused) võimaldab tõhusamalt korraldada üksuste tegevust, logistilist toetust ja väljaõpet.

Narva kaitsevaelinnak:

- võimaldab hoida või roteerida väiksemaid üksusi Narva piirkonnas;
- loob võimaluse Kaitseväe ja liitlasüksuste kohalolu kiireks suurendamiseks kriisiolukorras;
- parandab koostööd teiste riigikaitsejõudude ja piirijulgeoleku asutustega (sh PPA ja Frontexi regionaalne juhtimiskeskus Narva-Jõesuus);
- tõstab kogu piirkonna julgeoleku- ja kriisivalmidust.

Ilma uue kaitsevaelinnaku rajamiseta jääks Narva piirkonna militaarne vastuvõtu- ja paiknemisvõime oluliselt piiratumaks ning sekkumise strateegiline eesmärk – heidutusvõime tugevdamine Eesti idapiiril saavutamata.

Projekt parandab ka koostööd teiste riigikaitsejõudude ja julgeolekuasutustega, sealhulgas Politsei- ja Piirivalveametiga ning Euroopa Liidu välispiiri kaitsega seotud struktuuridega. Narva piirkonnas tegutsevad mitmed riikliku julgeoleku tagamisega seotud asutused, mistõttu tugevdab kaitsevaelinnaku rajamine kogu piirkonna julgeoleku- ja kriisivalmidust.

Ilma uue kaitsevaelinnaku rajamiseta oleks Narva piirkonna sõjaline vastuvõtu- ja paiknemisvõime oluliselt piiratum ning Eesti ja liitlaste võime reageerida kiiresti idapiiri julgeolekuolukorra muutustele nõrgem. Seetõttu on projekti elluviimine vajalik, et tagada Eesti kaitsevõime tugevdamine ning tõhus heidutus Euroopa Liidu ja NATO idapiiril.

2.3. Projekti kuluefektiivsus

Projekti kuluefektiivsuse tagab elluviija, lähtudes põhimõttest, et kõik kulud peavad olema otseselt vajalikud Narva kaitsevaelinnaku rajamiseks ning olema oma sisult põhjendatud ja mõistlikud. Kuluefektiivsuse peamiseks mehhanismiks on riigihangete läbiviimine konkurentsi, läbipaistvuse ja parima hinna-kvaliteedi suhte põhimõtteid järgides. Riigihangete seaduse rakendamine võimaldab valida turutingimustele vastava pakkumuse, mis vähendab kuluriski ning tagab, et EL ja riigi vahendeid kasutatakse säästlikult ja efektiivselt.

Võrreldes traditsioonilise kulupõhise hüvitamisega vähendab FLNC-põhine lähenemine halduskoormust ja keskendub sisulistele tulemustele: toetuse maksmine on seotud selgelt mõõdetavate vahe-eesmärkidega (maa ja sihtotstarbe muutmine, projekteerimise valmimine, liitumiste ja tehnosüsteemide valmimine, hoonete ja taristu kasutusvalmidus). See motiveerib elluvijat planeerima töid realistlikult, juhtima riske ning hoidma kinni ajakavast, mis omakorda toetab kuluefektiivsust.

2.4. Projekti sekkumisloogika

Projekti sekkumisloogika on selge ja läbimõeldud: kavandatud tegevused on otseselt suunatud Narva kaitsevaelinnaku rajamisele ning võimaldavad saavutada nii projekti eesmärgid kui ka planeeritud väljundid parimal viisil. Tegevused on seotud sõjavaelinnaku rajamisega, mis koos vajaliku väljaõppe- ja operatiivtaristuga tugevdab Eesti kaitsevõimet, parandab reageerimisvalmidust ning suurendab liitlasüksuste vastuvõtu- ja koostöövõimekust idapiiril.

Projekt rakendatakse kuludest sõltumatu rahastamise põhimõttel, mille puhul toetuse maksmine ei tugine üksikute kuludokumentide detailsele kontrollimisele, vaid on seotud eelnevalt kokkulepitud vahe-eesmärkide saavutamise (maa sihtotstarbe muutmine, käskkirja kehtestamine, tehnilise projekti valmimine, taristu ja hoonete valmidus, objekti kasutuselevõtt). Selline tulemus- ja etapipõhine lähenemine suurendab sekkumise tõhusust, suunab elluviija tähelepanu sisulistele tulemustele ning tagab prognoositava ja läbipaistva rahastusvoo kogu projekti vältel.

Projekti ajakava on realistlik ning arvestab tegevuste omavahelist seotust ja loogilist ajalist järjestust: projekteerimine loob aluse ehituseks, tehnosüsteemide ja liitumiste rajamine võimaldab hoonete funktsionaalset kasutuselevõttu ning seejärel valmivad piirde-, valve- ja ligipääsulahendused ning muud toetavad rajatised. Nii tagavad kavandatud etapid, et kaitsevaelinnaku põhihooned ja -taristu valmivad õigeaegselt ning linnakut saab kohe kasutada toimiva operatiivse taristuna.

Kuludest sõltumatu rahastamise põhimõttel põhinev lahendus tugevdab sekkumise tulemuslikkust, kuna keskendub konkreetsete võimete (valmis taristu ja kasutusvalmis linnak) tekkimisele, mitte üksnes kulude administratiivsele kontrollile.

Projekti indikatiivne ajakava on alljärgnev

Tegevus	Tähtaeg
Maa omandisuhe ja sihtotstarve on muudetud	2026 IV kv
Kaitseministri käskkirja on allkirjastatud	2026 II kv
Tehniline projekt (põhiprojekt) on valminud	2027 II kv
Valminud on elektri-, gaasi-, vee-, küttesüsteemide, kanalisatsiooni ning köögi ja sööklaga seotud ehitustööd (tõendatud valmidus-/kasutusvalmiduse aktiga või muu dokumendiga)	2027 IV kv
Valminud on piirdeaed, valve- ja läbipääsusüsteemid, väravad, platsid, jäätmemaja, varjualune, spordihall ja generaator	2028 II kv
Rakendusasutus on kinnitanud lõpparuande ning objekt on valminud ja kasutusvalmis	2029 IV kv

2.5. Toetuse taotleja suutlikkus projekti ellu viia

Projekti elluviijaks on Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (edaspidi *RKIK*), kellel on tõendatud pädevus ja pikaajaline kogemus riigikaitse taristu planeerimisel, projekteerimisel ja riigihangete korraldamisel. RKIK on keskne asutus Kaitseministeeriumi valitsemisalas kaitseinvesteeringute juhtimisel ning on varem ellu viinud mitmeid mahukaid kaitseotstarbelisi taristuprojekte (sh väeosade linnakud, harjutusalad, laod ja eriotstarbelised rajatised).

RKIK-l on:

- välja kujunenud protsessid riskijuhtimiseks, kvaliteedikontrolliks ja keskkonna- ning ohutusnõuete järgimiseks;

- pädevus koordineerida erinevate osapoolte (Kaitseministeerium, Kaitsevägi, kohalik omavalitsus, võrguettevõtjad, järelevalveasutused) koostööd;
- kogemus suurte ja ajakriitiliste projektide elluviimisel EL vahendite abil.
- seadusest tulenev pädevus korraldada Kaitseministeeriumi valitsemisala kaitseotstarbelisi hankeid ning arendada ja hallata kaitsetaristut. RKIK tegutseb Kaitseministeeriumi valitsemisalas keskse hankija ja taristuarendajana, mis tagab kaitseotstarbeliste investeeringute professionaalse, koordineeritud ja ajakriitiliste nõuetega kooskõlas elluviimise.¹

Seetõttu võib järeldada, et elluviijal on piisav tehniline, organisatsiooniline ja finantsjuhtimise võimekus, et Narva kaitsevaelinnaku rajamise projekt edukalt ellu viia ning käskkirjas seatud eesmärgid ja sihttasemed saavutada.

2.6. Projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega

Projekt on kooskõlas Eesti pikaajalise arengustrateegiaga „**Eesti 2035**“ ning panustab strateegia sihti „**Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ning tagame julgeoleku ja turvalisuse**“. Narva kaitsevaelinnaku rajamine tugevdab Eesti kaitsevõimet, suurendab riigi kriisi- ja kaitsevalmidust ning parandab liitlaste vastuvõtu- ja koostegevusvõimekust NATO idatiival.

Lisaks toetab projekt strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtteid, eelkõige riigi **julgeoleku, toimepidevuse ja rahvusvahelise koostöö tugevdamist**, aidates kaasa Eesti ja liitlaste kaitsevõime arendamisele ning Euroopa Liidu välispiiri turvalisuse tagamisele.

Projekti seos Eesti 2035 strateegiliste eesmärkidega on täpsemalt kirjeldatud käesoleva seletuskirja punktis 1.1, kus on käsitletud projekti kooskõla valdkondlike arengukavade ja strateegiliste arengudokumentidega.

2.7. Projekti puutumus horisontaalsete teemadega

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 (ühissätete määrus) artiklile 9 ning Ühendmääruse § 41 lõike 1 punktile 3 on projekti kavandamisel arvestatud Euroopa Liidu horisontaalsete põhimõtetega, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste, ligipääsetavuse, keskkonnahoiu ja kliimaeesmärkide ning tasakaalustatud regionaalarengu edendamisega. Projekti ettevalmistamisel on järgitud ka Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni.

2.7.1. Sooline võrdõiguslikkus ja võrdsed võimalused

Projekt ei avalda negatiivset mõju soolisele võrdõiguslikkusele ega sea ühtegi sihtrühma ebavõrdsesse olukorda. Kaitsevaelinnaku rajamine ei sisalda soolist eristust ning taristu kasutamise tingimused ei kehtesta piiranguid, mis eristaksid naisi ja mehi või muid ühiskonnarühmi.

Kaitsevæes rakendatakse võrdse kohtlemise ja võrdsete võimaluste põhimõtteid ning projekt toetab nende põhimõtete järgimist, luues kaasaegse, turvalise ja toimiva töökeskkonna nii kaitsevæelastele kui ka tsiviilpersonalile.

¹ [Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse põhimäärus–Riigi Teataja](#)

2.7.2. Ligipääsetavus

Projekti käigus kavandatakse ja rajatakse taristu vastavuses kehtivate ligipääsetavuse nõuetega. Avalikult kasutatavad hooned ja alad (nt staabi- ja sissepääsuhooned, sööklad ning administratiivruumid) projekteeritakse ja ehitatakse viisil, mis tagab võimalikult universaalse ligipääsu, sealhulgas erivajadustega inimeste liikumisvõimalused.

Ligipääsetavuse põhimõtte arvestamine toetab lisaks ka hoonete ohutut kasutamist ning evakuatsiooni korraldamist kriisiolukordades.

2.7.3. Mõju regionaalarengule

Narva kaitsevaelinnaku rajamine avaldab positiivset mõju Ida-Virumaa ja Narva piirkonna regionaalarengule. Püsiv või roteeruv sõjaväeline kohalolu piirkonnas:

- suurendab kohalikku majandusaktiivsust (nt teenused, majutus ja üüripindade nõudlus);
- loob täiendavaid töövõimalusi nii otseselt (nt hooldus, logistika ja teenindus) kui ka kaudselt kohaliku ettevõtluse kaudu;
- aitab suurendada piirkonna turvatunnet ning parandab piirkonna atraktiivsust elanike ja investorite jaoks.

Võrreldes stsenaariumiga, kus investering suunatakse üksnes olemasolevate linnakute laiendamisse mujal Eestis, aitab Narva kaitsevaelinnaku rajamine kaasa tasakaalustatumale regionaalarengule, suunates strateegilise riigikaitse investeringu majanduslikult haavatavasse piirkonda.

2.7.4. Keskkond ja kliima

Projekti tegevused on kooskõlas Euroopa Liidu põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“ (DNSH). Narva kaitsevaelinnaku rajamine valmistatakse ette ja viiakse ellu kooskõlas kehtivate keskkonna- ja planeerimisalaste nõuetega, tagades, et projekt ei põhjusta olulist kahju keskkonnale ning võimalikud mõjud leevendatakse asjakohaste meetmetega projekteerimise ja ehituse käigus.

Rakenduskava tasandi DNSH hinnangu kohaselt on analoogsed taristuinvesteeringud hinnatud DNSH põhimõttega kooskõlas olevaks. Näiteks on Narva tööstusinkubaatori rajamine meetme „Ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenused“ raames ning kaitsetööstuspargi baastaristu rajamine hinnatud vastavaks „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele. Kavandatav Narva kaitsevaelinnak on olemuselt mittetootmislik kaitsetaristu ning selle kasutuselevõtuga ei kaasne tööstuslikku tootmistegevust ega sellega seotud heiteid. Seetõttu on selle püsiv keskkonnamõju eelduslikult väiksem kui tööstus- või tootmistaristu rajamise puhul.

Projekti kavandamisel rakendatakse keskkonnasäästlikke lahendusi, sealhulgas energiatõhusaid hooned ja tõhusaid tehnosüsteeme. Hoonete soojusvarustus kavandatakse olemasoleva kaugküttevõrgu baasil, mis aitab vähendada lokaalset õhusaastet ning kasvuhoonegaaside heidet võrreldes individuaalsete kütelahendustega.

Lisaks arvestatakse projekti kavandamisel kliimakindluse põhimõttega, sealhulgas äärmuslike ilmastikuolude, üleujutusrisi, tormikahjustuste ning energiavarustuse toimepidevuse tagamisega. Taristu projekteeritakse vastupidavana ja energiatõhusana, et tagada kaitsevaelinnaku toimimine ka kriisi- ja sõjaolukorras ning vähendada keskkonnajalajälge kogu taristu elukaare jooksul.

3. Käskkirja eelnõu sisu

Käskkirjaga kehtestatakse Narva linna tööstuspiirkonda rajatava kaasaegse ja täisfunktsionaalse kaitsevaelinnaku loomiseks ÜSS2021_2027 § 10 lõigete 2 ja 4 alusel toetuse andmise tingimused ja kord Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 poliitikaeesmärgi 3 „Ühendatum Eesti“ erieesmärgi „Vastupidava kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kahesuguse kasutusega kaitsetaristu, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus ning tsiviilvalmisoleku suurendamiseks“ raames sekkumisele 21.3.3.21 „Narva kaitsevaelinnak“. Sekkumine on lisatud Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavva seoses Euroopa Komisjoni algatusega suunata osa ühtekuuluvuspoliitika vahenditest kava „ReArm Europe/Readiness 2030“ raames kaitseinvesteeringute kiiremaks elluviimiseks. Käskkiri täpsustab tegevuse abikõlblikkuse tingimusi, toetuse maksmise korda, elluviija õigusi ja kohustusi ning rakendusasutuse ja rakendusüksuse rolli.

Narva kaitsevaelinnak tugevdab Eesti idapiiri – mis on ühtlasi Euroopa Liidu välispiir – kaitsevõimet ning parandab riigi heidutus- ja reageerimisvalmidust. Linnakusse rajatakse kogu üksuste paiknemiseks ja väljaõppeks vajalik taristu (sh teed ja platsid, piirdeaed, sissepääsuhooned, staabihoone, majutushooned, spordihall, remondihall, söökla, laod ja varjualused). Hoonete täpne koosseis täpsustub projekteerimise käigus.

Käskkiri reguleerib:

- tegevuse eesmärgi ja seotust riiklike ning EL-i arengudokumentidega;
- toetatavaid tegevusi;
- riigiabi käsitlemist;
- sekkumise väljundit ja tulemusnäitajaid;
- rakendusasutuse, rakendusüksuse ja elluviija rolle;
- kulude abikõlblikkust, eelarvet ja rahastamisallikaid;
- toetuse maksmise tingimusi ja vahe-eesmärke;
- aruandlust, teavitamist, riigihangete läbiviimist ning finantskorrektsiooni aluseid.

3.1. Toetatavad tegevused

Käskkiri sätestab, et toetatavad tegevused lähtuvad Kaitseministeeriumi valitsemisala arengudokumentides seatud eesmärgist rajada Narva Kaitseväge linnak. Abikõlblikud on kõik tööd ja tegevused, mis on otseselt vajalikud linnaku kui tervikliku taristukompleksi valmimiseks.

Toetatavad tegevused hõlmavad eelkõige:

- projekteerimis- ja ehitushangete ettevalmistamist ning läbiviimist;
- ehitus- ja taristu rajamise tööd koos vajalike liitumistega (sh elektri-, side-, vee-, küttesüsteemid, kanalisatsioon jne) ning omanikujärelevalvet;
- seadmete ja sisustuse (sh söökla, kasarmu, spordisaali ja teiste hoonete sisustus) hangete läbiviimist, ostmist ja paigaldamist;
- muid linnaku toimimiseks vajalikke tegevusi.

Toetatavad tegevused arvestavad ühendmääruses sätestatud üldtingimusi ja horisontaalseid põhimõtteid.

3.2. Riigiabi puudumine

Toetus ei kujuta endast riigiabi EL toimimise lepingu mõistes. Toetus on suunatud riigikaitse taristu arendamisele ja seda kasutatakse üksnes Kaitseväge ja liitlasüksuste ametlike ülesannete täitmiseks.

Projekt:

- ei hõlma majandustegevust;
- ei anna valikulist majanduslikku eelist ühelegi ettevõtjale;
- ei mõjuta konkurentsi ega kaubandustingimusi Euroopa Liidu siseturul.

Seetõttu riigiabi reeglid projekti puhul ei kohaldu.

3.3. Tulemused ja näitajad

Käskkiri määratleb peamise väljundnäitajana EL-i ühisnäitaja:

- **RCO129 – Sõjaväelise liikuvuse nõuetele kohandatud taristu (ReArmEU), mõõtühik: taristu**

Narva kaitsevaelinnak on käsitletav ühe taristukompleksina, mis koosneb omavahel funktsionaalselt seotud hoonetest ja rajatistest. Sihttase on üks valminud ja kasutusvalmis kaitsevaelinnak, mille põhihooned ja -taristu on projekti lõpuks valminud ning mille kasutamist saab alustada kohe pärast projekti lõppu.

Tulemusnäitajate osas ei lisandu eraldi tööhõivega seotud näitajat (RCO01), kuna projekt ei ole suunatud ettevõtjate toetamisele, vaid riigikaitse taristu arendamisele.

3.4. Sihtrühm

Projekti sihtrühm on Eesti Kaitseväge, kelle ülesannete täitmiseks luuakse kaasaegne ja operatiivne kaitsevaelinnaku taristu. Projekt suurendab Kaitseväge üksuste paiknemis-, väljaõppe- ja vastuvõtuvõimekust ning toetab ka liitlasüksuste vastuvõtu- ja koostöövõimekust idapiiril.

3.5. Tegevuste abikõlblikkuse periood

Tegevuste abikõlblikkuse periood algab 19. detsembril 2025, peale Eesti ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava muudatuste esitamist Euroopa Komisjonile ning lõpeb 31. detsembril 2029.

3.6. Eelarve ja rahastamine

Käskkiri sätestab, et:

- toetust makstakse Euroopa Ühtekuuluvusfondist;
- EL toetuse maksimaalne osakaal on 95% abikõlblikest kuludest;
- riiklik kaasfinantseering on vähemalt 5% abikõlblikest kuludest.
- Projekti kavandatud kogueelarve on 20 684 211 eurot, millest:
 - EL toetus on 19 650 000 eurot;
 - riiklik kaasfinantseering on 1 034 211 eurot.

3.7. Toetuse maksmise tingimused ja kord

Toetuse maksmine on seotud selgelt määratletud vahe-eesmärkidega, mis tagavad tööde loogilise ajastuse ja riskide maandamise. Maksmine toimub etapiviisiliselt vastavalt saavutatud vahe-eesmärkidele:

- maa omandisuhte ja sihtotstarbe muutmine;
- kaitseministri käskkirja allkirjastamine;
- tehnilise projekti valmimine;
- liitumiste ja tehnosüsteemide (elekter, gaas, vesi, küte, kanalisatsioon, köök ja söökla) seotud ehitustööde valmimine;
- piirdeaia, valve- ja läbipääsusüsteemide, väravate, platside, jäätmemaja, varjualuse, spordihalli ja generaatori valmimine;
- lõpparuande kinnitamine ja objekti kasutusvalmidus.

Rakendusüksus menetleb maksetaotlusi ühendmääruses sätestatud tähtaegade ja nõuete kohaselt ning teeb makseid pärast projekti eesmärkide täitmise kontrollimist. Lõppmakse tehakse pärast lõpparuande kinnitamist.

3.8. Kulude abikõlblikkus

Käskkirjas on märgitud, et kulude abikõlblikkuses lähtutakse ühendmääruse §-dest 15, 16 ja 21 ning täiendavatest tingimustest, mis on sätestatud käskkirjas.

Abikõlblikud on kulud, mis:

- on otseselt vajalikud punktis 3 kirjeldatud tegevuste elluviimiseks;
- on seotud projektist teavitamisega;
- hõlmavad riigilõive, ekspertiise ja omanikujärelevalvet.

Ühendmääruse § 17 alusel nimetatud kulud ei ole abikõlblikud.

3.9. Elluviija õigused ja kohustused

Elluvijale kohalduvad ÜSS2021–2027 § 2 punkti 4 ja ühendmääruse § 43 lõike 4 alusel toetuse saajale sätestatud kohustused. Elluviija peab projekti elluviimisel täitma ühendmääruse §-des 10 ja 11 sätestatud nõudeid, sealhulgas järgima asutusesisest hankekorda ning korraldama projekti raames tehtavad riigihanked ja tegevused kooskõlas kehtivate õigusaktidega.

Elluviija peab täitma võimaluste piires Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022 määruses nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ sätestatud teavitusnõudeid ning esitama rakendusüksusele regulaarselt teavet projekti raames kavandatavate, elluviidavate või lõpetatud riigihangete ning tehtud maksete kohta. Vastav teave esitatakse kaks korda aastas 1. juuliks ja 15. detsembriks.

Lisaks tagab elluviija, et projekti tulemused ja väljundid säilivad ning neid kasutatakse sihipäraselt üldjuhul vähemalt viis aastat pärast projekti lõppmakse tegemist. Projekti elluviimisel tuleb järgida keskkonnaalaseid õigusakte ning arvestada keskkonnanõuetega. Samuti tuleb tagada ligipääsetavuse nõuete arvestamine ulatuses, milles see on asjakohane ja kooskõlas objekti julgeolekunõuetega, eelkõige administratiiv- ja külastusaladel ning liikumisteedel.

Projekti elluviija koostab projekti kavandamisel kliimakindluse analüüsi, mis käsitleb projekti CO₂ jalajälge ning kliimamuutustega kohanemist, lähtudes Euroopa Liidu kliimakindluse tagamise põhimõtetest.

Elluviija on kohustatud viivitamata teavitama rakendusasutust kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis asjaoludest, mis takistavad projekti elluviimist, toetuse andmise tingimuste muutmise vajadusest või muudest probleemidest, mis võivad mõjutada projekti eesmärkide saavutamist.

3.10. Rakendusasutuse õigused ja kohustused

Rakendusasutusel on õigus teha käskkirja muutmise ettepanekuid, saada elluviijalt teavet projekti elluviimise kohta ning juhtida tähelepanu tegevuste täitmisel ilmnevatele puudustele, nõudes nende kõrvaldamist mõistliku tähtaja jooksul.

Rakendusasutus täidab oma ülesandeid vastavalt ÜSS2021–2027 § 8 lõikele 4, teostades haldusjärelvalvet lepingu täitmise üle ning arvestades käskkirja muudatusettepanekute koostamisel seirekomisjoni arvamusi. Tagab, et ÜSS2021–2027 alusel teostatavale kontrollile on võimaldatud juurdepääs projekti dokumentatsioonile, andmetele ja objektidele.

3.11. Riigihanked

Käskkirja kohaselt elluviija peab läbi viima kõik vajalikud riigihanked kooskõlas riigihangete seadusega, koostama hankeplaani ja esitama selle rakendusasutusele, tagama hankemenetluse täieliku dokumenteerimise ning vajaduse korral konsulteerima Riigi Tugiteenuste Keskusega. Sellega maandatakse õigus- ja finantsriske ning tagatakse EL-i vahendite läbipaistev kasutamine.

3.12. Teavitamine ja aruandlus

Teavitamisel järgitakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022 määrust nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 50 sätestatud nõudeid. Arvestades, et projekt hõlmab kaitseotstarbelise objekti rajamist, võib teavitamisel kohaldada julgeolekukaalutlustest tulenevaid piiranguid. Objekti juurde paigaldatakse nõuetekohased teavitustahvlid ning kasutatakse Euroopa Liidu sümboolikat ulatuses, mis on kooskõlas objekti julgeolekunõuetega.

Aruandlus toimub registri kaudu vastavalt ÜSS2021–2027 § 21 lõikele 3. Elluviija esitab jooksva aruandluse ning vahe- ja lõpparuanded, mis annavad ülevaate tegevuste edenemisest, väljundnäitajate saavutamisest ja sihttasemete realistlikkusest.

Rakendusasutusel ja rakendusüksusel on õigus küsida täiendavat teavet ja selgitusi.

3.13. Finantskorrektsioonid

Finantskorrektsiooni alused ja kord tulenevad ÜSS2021–2027 §-dest 28–30 ning ühendmääruse §-dest 34 ja 35. Rakendusüksus teeb vajaduse korral finantskorrektsiooni otsuse ning korraldab toetuse tagasinõudmise.

Arvestades, et projekti kulude hüvitamisel kasutatakse lihtsustatud kulumeetodit (FNLC), lähtutakse finantskorrektsiooni tegemisel eelkõige eelnevalt kindlaks määratud eesmärkide ja tulemuste saavutamisest ning nende nõuetekohasest tõendamisest. Kui maksmise aluseks olevad tingimused ei ole täidetud või tulemusi ei ole saavutatud, on rakendusüksusel õigus jätta toetus osaliselt või täielikult välja maksmata või nõuda see tagasi.

Finantskorrektsioonide määramisel kohaldatakse ühendmääruse § 35 alusel protsendipõhiseid määrasid juhtudel, kui rikkumise rahalist mõju ei ole võimalik täpselt hinnata, võttes arvesse rikkumise raskust ja ulatust.

3.14. Mõju halduskoormusele ja riigieelarvele

Käskkiri ei muuda oluliselt halduskoormust võrreldes kehtiva rakenduskava raames juba kehtestatud nõuete ja menetlustega, sest kasutatakse ühtseid regulatsioone (ÜSS2021_2027, ühendmäärus, teavitumäärus, riigihangete kord).

Riigieelarvele tekib mõju riikliku kaasfinantseeringu ulatuses (5% abikõlblikest kuludest), mille vajadus on arvestatud kaitsevaldkonna eelarveraamistikus ja riigi eelarvestraateegias. EL vahendite kasutamine võimaldab rahastada strateegilist kaitseinvesteeringut märkimisväärses mahus ilma, et kogu kulu jääks kanda riigieelarvel.

3.15. Käskkirja jõustumine

Käskkiri jõustub päeval, mil Euroopa Komisjon võtab vastu otsuse, millega kiidetakse heaks Vabariigi Valitsuse kinnitatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ viies muudatus. Jõustumise sidumine rakenduskava viienda muudatuse kinnitamisega on vajalik, kuna käskkirjaga toetatavad tegevused on osa rakenduskava muudatusest ning neid saab rakendada pärast muudatuse kinnitamist nii Vabariigi Valitsuse kui ka Euroopa Komisjoni poolt.

Toetatavate tegevuste kulud on abikõlblikud alates 19. detsembrist 2025. a. Varasem abikõlblikkuse alguskuupäev tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 63 lõikest 7, mille kohaselt on rakenduskava muutmise tulemusel rahastamiskõlblikuks muutuvad kulud rahastamiskõlblikud alates kuupäevast, mil vastav rakenduskava muutmise taotlus esitati Euroopa Komisjonile. Kaitsevaldkonna tegevused esitati Euroopa Komisjonile neljanda rakenduskava muutmise taotlusega 19. detsembril 2025. a, mistõttu on nimetatud tegevustega seotud kulud abikõlblikud alates sellest kuupäevast.

3.16. Käskkirja eelnõu kooskõlastamine

Käskkirja eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse andmiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusele.